

A N I
H I L
A R E

JEFF VANDERMEER

Traducere din limba engleză de
BOGDAN PERDIVARĂ

JEFF VANDERMEER (n. 7 iulie 1968) s-a născut în Bellefonte, Pennsylvania, dar și-a petrecut cea mai mare parte a copilăriei în Insulele Fiji, unde părinții săi au lucrat pentru Peace Corps. Acest lucru și călătoriile timpurii în Africa, Europa și Asia au avut o mare influență asupra lui. Romanul *Anihilare*, primul din triologia SOUTHERN REACH, a câștigat premiile Nebula și Shirley Jackson, a fost tradus în 35 de limbi și a fost ecranizat de Paramount Pictures, în regia lui Alex Garland, cu Natalie Portman în rolul principal. VanderMeer a publicat articole în *New York Times*, *Los Angeles Times* și *Washington Post* și a editat, alături de soția sa, Ann VanderMeer, mai multe antologii foarte apreciate atât de cititori, cât și de critică. Jeff VanderMeer trăiește acum în Tallahassee, Florida.

CUPRINS

01: Inițiere	7
02: Integrare	43
03: Imolare	95
04: Imersie	129
05: Disoluție	163
<i>Mulțumiri.....</i>	205

Turnul, care n-ar fi trebuit să fie acolo, se avântă în măruntaiele pământului într-un loc unde pădurea neagră de pini e pe cale să lase locul mlaștinii, apoi bălăriilor și arborilor contorsionați de vînt de pe întinderea smârcurilor. Dincolo de smârcuri și de canalele naturale se întinde oceanul și, ceva mai încolo, pe coastă, un far lăsat în paragină. Partea asta a țării a fost abandonată de decenii, din motive greu de descălcit. Expediția noastră era prima care intra în Aria X de mai bine de doi ani și mare parte din echipamentul predecesorilor noștri ruginise, iar corturile și barăcile se ițeau goale ca niște găoace. Nu cred ca, aruncându-ne privirea peste peisajul acela senin, vreuna dintre noi să fi văzut deja, acolo, amenințarea.

Eram patru: un biolog, un antropolog, un topograf și un psiholog. Toate femei, de data asta, alese potrivit setului complex de variabile care guvernau trimiterea expediției. Psihologul, mai în vîrstă decât noi, ocupa funcția de conducătoare a expediției. Ne hipnotizase pe toate la trecerea graniței, ca să se asigure că rămânem calme. Fusese nevoie de patru zile de mers întins după trecerea graniței ca să ajungem pe coastă.

Misiunea noastră era simplă: să continuăm ancheta guvernului privitoare la misterele Ariei X și să ne croim încetisor drum de la tabăra principală.

Expediția putea să dureze zile, luni, ani chiar, în funcție de diversi stimuli și condiții. Aveam cu noi alimente pentru șase luni, iar la tabăra principală fuseseră deja depozitate provizii pe încă doi ani. Fuseserăm asigurate totodată că puteam să folosim fără probleme resursele naturale, dacă era necesar. Toată mâncarea noastră era afumată, la cutie sau ambalată ermetic. Cea mai ieșită din comun piesă de echipament constă într-un instrument de măsurare care ne fusese repartizat tuturor și ne atârna, prins cu o bucată de coardă, la centură: un patrulater mic, din metal negru, cu o gaură acoperită cu sticlă la mijloc. Dacă gaura licărea roșu, aveam treizeci de minute să ne adăpostim într-un „loc sigur“. Nu ni se spuse ce anume măsura dispozitivul sau de ce-ar fi trebuit să ne temem dacă începea să se înroșească. După vreo câteva ore, mă obișnuisem într-atât cu el, încât nu-i mai aruncam nicio privire. Ni se interzise să luăm cu noi ceasuri sau busole.

Când am ajuns în tabără, ne-am apucat să înlocuim echipamentele depășite sau avariate cu cele aduse de noi și ne-am instalat corturile proprii. Barăcile aveam să le reconstruim mai târziu, după ce ne asiguram că Aria X nu ne afectase. Membrii ultimei expediții plecaseră din zonă, unul câte unul. Cu timpul, reveniseră la familiile lor, aşa că nu se evaporaseră la propriu. Pur și simplu, dispăruseră din Aria X și, recurgând la metode necunoscute, reapăruseră în lumea aflată de celalătă parte a graniței. Nu reușiseră să relateze cum anume făcuseră călătoria. *Transferul* acesta se petrecuse într-un interval de opt-sprezece luni și fusese un lucru nemaiîntâlnit la expedițiile de dinainte. Dar și alte fenomene puteau duce la „disoluția prematură

a expedițiilor“, după cum subliniaseră mai-marii noștri, aşa că trebuia să ne testăm rezistența la acest loc.

În plus, trebuia să ne obișnuim cu mediul. În pădurea de lângă tabăra principală sălăsluaiau urși negri sau coioți. Puteai să auzi dintr-odată un cărăit, să vezi cum un bâtlan se desprinde de pe o creangă și, neatent, calcă pe un șarpe veninos, din care existau cel puțin șase specii. Băltile și cursurile de apă ascundeau reptile uriașe, aşa că aveam grija să nu ne băgăm prea mult ca să colectăm mostrele. Însă aceste aspecte ale ecosistemului nu ne preocupau cu adevărat pe niciuna dintre noi. Erau totuși alte elemente care aveau darul de a ne pune pe jar. Cu mult timp în urmă, pe aici existaseră orașe și întâlniserăm semne stranii de locuire umană: cabane putrezite, cu acoperișuri lăsate, pătate cu roșu, osii de căruță pe jumătate îngropate în noroi și rămășițele abia sesizabile ale unor țarcuri pentru vite, devenite acum simple ornamente pentru straturile de ace de pin ce alcătuiau solul.

Mult mai rău însă era vajetul puternic, gutural ce se auzea la vremea apusului. Vântul ce bătea dinspre mare și strania nemîșcare a țărmului ne atenuau abilitatea de a-i sesiza sursa, aşa că sunetul dădea impresia că se infiltrează în apele negre care uduau chiparoșii. Apele erau atât de întunecate, că ne putteam oglindi fețele în ele și nu se unduiau niciodată, rămâneau nemîșcate precum sticla, reflectând bărbile de mușchi cenușiu ce sufocau arborii. Dacă te uitai peste perimetrele acestea, către ocean, nu vedeați decât apa cea neagră, griul trunchiurilor de chiparos și ploaia neconitenită, nemîșcată, de mușchi ce se prelingea spre pământ. Nu auzeai decât vajetul gutural.

E greu de priceput, dacă n-ați fost acolo, ce efect avea. Nici frumusețea peisajului nu poate fi înțeleasă, iar atunci când vezi

frumusețe în mijlocul pustiirii, asta mișcă ceva în tine. Pustiirea încearcă să te colonizeze.

Am găsit turnul, cum spuneam, într-un loc în care pădurea se inunda și se transforma apoi într-o mlaștină sărată. Asta s-a întâmplat în a patra zi după ce am ajuns la tabăra principală, timp în care am izbutit, cât de cât, să ne orientăm în teren. Nu ne așteptam să găsim nimic acolo, astă dacă era să ne luăm după hărți aduse cu noi ori după documentele ude și mânjite cu răsină de pin lăsate în urmă de predecesorii noștri. Dar era acolo, înconjurat de o centură de vegetație, pe jumătate astupat de mușchiul ce atârna, la stânga cărării: un bloc circular făcut dintr-un soi de piatră cenușie, ce părea o combinație de ciment și cochilii de scoici mărunțite. Blocul acesta circular avea un diametru de aproximativ doi metri și era înălțat de la sol cam douăzeci de centimetri. Nu apărea pe el nimic lipit sau scris care să-i dezvăluie în vreun fel scopul sau să arate identitatea constructorilor. Înspire Nord, o deschidere paralelipipedică în suprafața blocului din piatră scotea la iveală trepte, coborând în spirală către întunerericul de dedesubt. Intrarea era mascată de pânze trainice, făcute de păianjeni aurii, și de rămășițe aduse de furtuni, însă de dedesubt se simțea urcând un curent rece.

La început, doar eu am văzut că era vorba despre un turn. Nu știu de ce mi-a venit cuvântul *turn*, dat fiind că edificiul era săpat în pământ. Puteam, la fel de bine, să-l consider un buncăr sau o clădire subterană. Și totuși, îndată ce am văzut treptele, mi-am amintit de farul de pe coastă și-am avut o vizuire a celor din expediția de dinainte dispărând unul câte unul și, cândva după aceea, pământul mișcându-se într-un fel uniform, ca după un plan, lăsând farul unde era dintotdeauna, dar deplasându-i partea subterană către interiorul țărmului. Am văzut totul cu detalii multe, amănunțite și, dacă stau să mă gândesc, cred că pot

numi astă primul gând irațional pe care l-am avut după ce ne-am atins destinația.

- Astă nu se poate, a zis topograful holbându-se la hărțile ei.

Umbra deasă a după-amiezii târzii o înveșmântă în întuneric răcoros și conferea vorbelor sale un ton mai imperativ decât ar fi avut altminteri. Soarele ne transmitea că, în curând, urma să avem nevoie de lanterne pentru a interoga imposibilul, deși eu, una, aş fi fost că se poate de mulțumită să fac astă pe întuneric.

- Și totuși, uite-l aici, am zis. Dacă nu cumva avem o halucinație în grup.

- Modelul arhitectonic e greu de identificat, a zis antropologul. Materialele sunt ambigue, indicând o origine locală, dar nu neapărat construirea de către localnici. Dacă nu intrăm, n-avem cum să știm dacă este primitiv, modern sau ceva intermediar. Și nici nu-s sigură că aş vrea să ghicesc cam căt e de vechi.

N-aveam cum să ne informăm superiorii despre descoperire. Una dintre regulile expedițiilor în Aria X era să nu încercăm niciun contact cu exteriorul, de teama vreunei contaminări irevocabile. Nici nu luaserăm cu noi prea multe obiecte care să reflecte nivelul nostru tehnologic actual. Nu aveam telefoane mobile sau stații prin satelit, computere, camere de luat vederi și nici instrumente de măsură complexe, cu excepția bizarelor cutiuțe negre care ne atârnau la brâu. Aparatele noastre de fotografiat necesitau o cameră obscură improvizată. Absența telefonelor mobile, mai ales, făcea ca lumea reală să le pară celorlalte extrem de îndepărtată, însă eu preferasem dintotdeauna să trăiesc fără ele. Aveam cuțite ca arme, un container în cuiat ce conținea niște pistoale străvechi și o singură pușcă de

asalt, cea din urmă fiind o concesie făcută, fără tragere de inimă, standardelor de securitate actuale.

Se aștepta de la noi să ținem o înregistrare, precum asta, într-un jurnal: ușor, dar aproape indestructibil, cu hârtie rezistentă la apă, copertă alb-negru, flexibilă, dungi albastre orizontale pentru scris și marginea însemnată cu o linie roșie în stânga. Jurnalele aveau să revină odată cu noi ori să fie recuperate de următoarea expediție. Ni se ceruse să dezvoltăm, pe cât posibil, contextul, astfel ca orice ignorant într-ale Ariei X să ne înțeleagă relatăriile. Ni se ordonase, totodată, să nu ne arătăm unele altora cele scrise în jurnal. Prea multe informații împărtășite ne puteau distorsiona observațiile, credeau superioirii noștri. Însă știam, din experiență, cât de lipsită de speranță era această tentativă de a ne alunga subiectivitatea. Nimic din ce trăia și respira nu era pe deplin obiectiv – nici chiar în vis, nici chiar dacă n-ar fi avut în minte decât o mistuitoare pasiune pentru adevăr.

– Mă încântă descoperirea asta, s-a băgat psihologul înainte să fi discutat prea mult despre turn. Pe voi nu?

Nu ne mai pusese, înainte, întrebarea asta anume. Pe parcursul antrenamentelor avusese mai degrabă tendința să ne întrebe lucruri de genul „Cât de calmă crezi că ai fi în caz de urgență?“ Mi se păruse atunci că e ca o acțiță proastă care joacă un rol. Asta ieșea acum și mai bine în evidență, de parcă faptul că era conducătoarea noastră ar fi făcut-o, cumva, să se simtă agitată.

– E cu siguranță încântător... și neașteptat, am zis, încercând să nu am un ton ironic, dar fără succes.

Am simțit, surprinsă, o stare de neliniște care sporea, mai ales fiindcă în imagine, în vise, descoperirea asta s-ar fi numărat printre cele mai banale. În mintea mea, înainte să trecem

frontiera, văzusem atâtea: metropole întinse, animale bizare și, odată, bolnavă fiind, un monstru enorm care se ridicase din valuri și se năpustise spre tabăra noastră.

Topograful, între timp, ridicase din umeri doar, fără să răspundă la întrebarea psihologului. Antropologul a dat din cap, ca și cum ar fi fost de acord cu mine. Intrarea ce ducea în jos emana un anume fel de prezență, ca o suprafață neatinsă ce ne permitea să scriem pe ea o sumedenie de lucruri. Prezența se manifesta precum o febră slabă, care ne cuprinsese pe toate.

V-aș spune numele celorlalte trei dacă ar conta, însă doar topograful avea să reziste mai mult de o zi sau două. Și, pe lângă asta, fuseserăm de la bun început descurajate puternic să folosim nume: trebuia să ne concentrăm asupra scopului nostru și „orice chestiune personală trebuia lăsată în urmă“. Numele țineau de locul de unde veneam, și nu de timpul nostru petrecut cufundate în Aria X.

Expediția, inițial, avusese cinci membri, incluzând și un lingvist. Ca să ajungem la frontieră, trebuie să fiecare dintre noi să intre în câte o cameră luminoasă, cu o ușă la celălalt capăt și un unic scaun din metal într-un colț. Scaunul avea găuri pe laturi, pentru chingi; implicațiile acestui fapt îmi stârniseră semnale de alarmă, însă, pe atunci, decizia mea de a ajunge în Aria X era fermă.

Am așteptat acolo, în vreme ce erau făcute nenumărate măsurători și diverse jeturi de aer, unele calde, altele reci, erau suflate către noi de ventilatoarele din pereti. La un moment dat, psihologul ne-a vizitat pe fiecare, deși nu mai țin minte ce am vorbit. Am ieșit apoi pe ușă din celălalt capăt și-am dat într-o platformă centrală, cu uși duble la

capătul unui culoar lung. Psihologul ne-a întâmpinat acolo, însă lingvistul n-a mai apărut.

- S-a răzgândit, ne spusese, înfruntându-ne întrebările cu o uitătură fermă. A decis să rămână.

Asta însemnase un mic şoc, dar şi uşurare că nu fusese vorba despre altcineva. Dintre toate seturile noastre de abilităţi, cele lingvistice păruseră atunci cel mai puţin vitale.

După o clipă, psihologul zisese:

- Acum limpezi-ţi-vă minţiile!

Asta însemna că urma să înceapă procesul de hipnoză, ca să putem trece frontieră. După aceea se punea şi pe ea într-o stare de autohipnoză. Ni se explicase că trebuie să trecem în acest fel frontieră, ca precauţie în caz că minţiile noastre ar fi încercat să ne inducă în eroare. Halucinaţiile, se părea, erau ceva obişnuit. Aşa, cel puţin, ni se spusese. Nu mai pot fi sigură că aşa stau cu adevărat lucrurile. Adevărata natură a graniţei a fost ascunsă de noi din motive de securitate; ştiam doar că e invizibilă cu ochiul liber.

Când m-am „trezit“, deci, împreună cu celelalte, eram în echipament complet, inclusiv bocanci, cu rucsac de douăzeci de kilograme în spate şi puзderie de provizii adiţionale atârnându-ne la centuri. Ne-am gheboşat toate trei, iar antropologul a căzut într-un genunchi; psihologul a aşteptat cu răbdare să ne refacem forţele.

- Îmi pare rău! a zis. Ceva mai puţin zguduitor n-am reuşit.

Topograful a înjurat şi i-a aruncat o privire posomorâtă. Îi sărea iute ţandăra, lucru care trebuie să fi fost socotit o calitate. Antropologul, cum îi era felul, s-a ridicat în picioare fără să se plângă. Iar eu, cum îmi era felul, eram prea ocupată să observ în jur pentru a lua personal această trezire brutală. Am observat, de pildă, cruzimea din zâmbetul aproape imperceptibil al

psihologului, cât s-a uitat la noi cum încercam să ne reglăm, am observat cum antropologul, care se împletecea încă, îşi cerea scuze că se împleteşte. Mai târziu, mi-am dat seama că-i interpretasem, poate, greşit expresia; putea să fie de durere sau de autocompătimire.

Ne aflam pe o cărare înțesată cu pietriş, frunze moarte şi ace de pin umede la atingere. Furnici de catifea şi gândăcei minusculi, de smarald, se cărărau peste ele. Pini înalţi, cu coajă aspră, solzoasă, se ridicau de amândouă părtile, iar umbrele zburătoare ale păsărilor trasau linii între ei. Aerul era atât de proaspăt încât lustruia, parcă, plămâni, şi câteva clipe am respirat greu, mai mult din cauza surprizei. Apoi, după ce am însemnat locul cu o bucată de cărpă roşie legată de un copac, am pornit înainte, în necunoscut. Dacă psihologul pătea ceva şi nu ne mai putea conduce către sfârşitul misiunii, ni se spusese să aşteptăm „extragerea“. Nimeni nu ne explicase ce formă ar fi avut „extragerea“, însă implica faptul că superiorii noştri puteau observa de la distanţă punctul de extracţie, deşi era dincoace de frontieră.

Ni se spusese să nu ne uităm înapoi la sosire, dar tot am aruncat o privire furişă, cât atenţia psihologului era îndrepătată altundeva. Nu ştui exact ce-am văzut. Era pâclos, indistinct şi deja mult în spatele nostru – poate o poartă, poate o iluzie optică. Senzaţia bruscă a unui bloc de lumină sfârâind, stergându-se iute.

Motivele pentru care mă înscrisesem voluntară erau cu totul diferite de abilităţile necesare expediţiei. Cred că m-am calificat fiindcă eram specialistă în medii tranzitive, iar locul acesta anume tranzita de câteva ori, adică găzduia o structură complexă de ecosisteme. În prea puţine locuri găseai un habitat

unde, pe o rază de zece-doisprezece kilometri, să treci de la pădure la mlaștină, apoi la smârcuri sărate și la țărm. În Aria X, mi se spusesese, aveam să dau peste viață marină care se adaptase la apa puțin sărată și care, la reflux, înota până departe prin canalele naturale formate de stufărișuri, împărțind același mediu cu vidrele și cu căprioarele. Dacă mergeai pe linia plajei, plină de găuri de crabi, uneori se mai întâmpla să dai și peste una dintre reptilele gigant, care și ele se adaptaseră la habitat.

Înțelegeam de ce nu locuiește nimeni în Aria X acum, pri- cepeam că era imaculată tocmai din acest motiv, dar uitam asta mereu. Decisesem, în schimb, să pretind că ar fi vorba, pur și simplu, despre o rezervație protejată și că noi eram niște plimbărețe care, întâmplător, aveau și calificări de oameni de știință. Asta avea logică la un alt nivel: nu știam ce se întâmplase aici, ce se întâmpla încă, și orice teorie adusă de-acasă mi-ar fi afectat analiza dovezilor întâlnite pe teren. În plus, mie una prea puțin îmi păsa ce minciuni îmi spusesem, fiindcă existența mea acolo, în lume, devenise cel puțin la fel de pustie ca Aria X. Pentru că nu mai aveam nimic care să mă țină acolo, *simteam nevoie* să mă aflu aici. Cât despre celelalte, nu știam ce-și spuneau și nici nu voiam să știu, dar cred că toate se prefăceau, cel puțin, că au un oarecare nivel de curiozitate. Curiozitatea poate să fie un puternic element evazionist.

În noaptea aceea am vorbit despre turn, cu toate că celelalte insistau să-l numească tunel. Responsabilitatea pentru impulsul investigațiilor noastre sălăslua în fiecare dintre noi, iar autoritatea psihologului descria un cerc larg în jurul acestor decizii. Parte din filosofia expediției curente consta în accordarea unei anumite autorități fiecărui membru, lucru care ajuta la creșterea „șanselor unor variații semnificative“.

Acest protocol vag avea sens în contextul seturilor noastre separate de abilități. De pildă, cu toate că fuseserăm, fără excepție, instruite elementar în privința armelor și a supraviețuirii, topograful avea cu mult mai multă experiență medicală și cu armele de foc decât restul. Antropologul fusese cândva arhitectă; supraviețuise, cu ani în urmă, unui incendiu dintr-o clădire pe care o proiectase, singurul lucru personal pe care-l aflatsem despre ea. Cât despre psiholog, despre ea știam și mai puține, dar cred că toate rămăseserăm cu impresia că are în spate o poziție de conducere.

Discuția despre turn a fost, într-un fel, prima noastră ocazie de a testa limitele dezacordului și compromisului.

– Nu cred că ar trebui să ne concentrăm asupra tunelului, a zis antropologul. Ar trebui, mai întâi, să explorăm ceva mai departe și să revenim aici cu informațiile strânse despre alte elemente – inclusiv despre far.

Cât de previzibil, deși poate profetic, încerca antropologul să introducă o opțiune mai sigură, mai confortabilă! Deși ideea de a cartografa teritoriul mi se părea ceva de rutină, repetitiv, nu puteam nega existența turnului, din care nu se vedea nici urmă pe nicio hartă.

Apoi a vorbit topograful.

– În cazul acesta, mi se pare că ar trebui să eliminăm tunelul de pe lista cu chestii invazive sau amenințătoare. Înainte să explorăm mai departe. Altfel, dacă înaintăm, e ca un inamic la spatele nostru.

Provinea din armată și vedeam deja cât de valoroasă era experiența aceea. Crezusem că un topograf avea să susțină întotdeauna ideea continuării explorărilor, aşa că opinia ei avea greutate.